

Kohtuasi C-430/21**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

14. juuli 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Curtea de Apel Craiova (Craiova apellatsioonikohus, Rumeenia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

7. juuli 2021

Apellant:

RS

Vastustaja apellatsioonimenetluses:

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție

Põhikohtuasja ese

Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minor, Completul de drepturi și libertăți'le (Craiova apellatsioonikohtu kriminaal- ja alaealiste koja õiguste ja vabaduste kolleegium, Rumeenia) esitatud kaebus, mille esemeks on kriminaalmenetluse kestus ja mille apellant RS esitas seoses kriminaaltoimiku läbivaatamise kestusega Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție (Rumeenia kassatsioonikohus – kohtusüsteemis toime pandud süütegusid uuriv osakond, edaspidi „SIJ“) juures asuva prokuratuuri poolt.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel palutakse tõlgendada ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku ning Euroopa liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47.

Eelotsuse küsimused

1. Kas kohtute sõltumatuse põhimõttega, mis on sätestatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, koostoimes ELL artikliga 2 ja Euroopa liidu põhiõiguste harta artikliga 47, on vastuolus selline riigisisene säte nagu Rumeenia põhiseaduse artikli 148 lõige 2, tõlgenduses, mille andis sätteale Curtea Constituțională (Rumeenia konstitutsioonikohus) oma otsuses nr 390/2021, mille kohaselt riigisisestel kohtutel ei ole õigust kontrollida, kas riigisisene säte, mis on Curtea Constituțională (Rumeenia konstitutsioonikohus) kohtuotsusega põhiseadusele vastavaks tunnistatud, on kooskõlas Euroopa liidu õiguse sätetega?

2. Kas kohtute sõltumatuse põhimõttega, mis on sätestatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, koostoimes ELL artikliga 2 ja Euroopa liidu põhiõiguste harta artikliga 47, on vastuolus selline riigisisene säte nagu Rumeenia seaduse nr 303/2004 kohtunike ja prokuröride staatuse kohta artikli 99 punkt 5, mis võimaldab algselt kohtuniku suhtes distsiplinaarmenetluste ja kohaldada talle distsiplinaar karistusi Curtea Constituțională (Rumeenia konstitutsioonikohus) otsuse järgimata jätmise eest, juhul, kui ta peab Curtea Constituțională otsuse põhjenduste asemel tunnustama Euroopa liidu õiguse esmajärjekorras kohaldamist, st riigisisese õiguse säte, mis võtab kõnealuselt kohtult õiguse kohaldada Euroopa Liidu Kohtu otsust, millel on tema arvates esimus?

3. Kas kohtute sõltumatuse põhimõttega, mis on sätestatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, koostoimes ELL artikliga 2 ja Euroopa liidu põhiõiguste harta artikliga 47, on vastuolus riigisisene kohtupraktika, mis keelab kohtunikul distsiplinaar karistuse ähvardusel kohaldada Euroopa Liidu Kohtu praktikat kriminaalmenetlustes, milles vaidluse esemeks on kriminaalmenetluse mõistlik kestus, mis on sätestatud Rumeenia kriminaalmenetluse seadustiku artiklis 488¹?

Viidatud liidu õiguse sätted ja asjakohane liidu kohtupraktika

ELL artikkel 2, artikli 4 lõige 3 ja artikli 19 lõige 1 ning harta artikkel 47.

Euroopa Kohtu 18. mai 2021. aasta kohtuotsus Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393; edaspidi „18. mai 2021. aasta kohtuotsus“)

Euroopa Kohtu 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), punktid 42–44

Euroopa Kohtu 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), punkt 48

Asjakohased riigisisese õiguse sätted

Rumeenia põhiseadus, artikli 11 lõige 3, mille kohaselt juhul, kui leping, millega Rumeenia peab ühinema, sisaldab sätteid, mis on põhiseadusega vastuolus, võib selle ratifitseerimine toimuda üksnes pärast põhiseaduse muutmist, ja artikli 148 lõiked 2 ja 4, mille kohaselt Euroopa liidu asutamislepingute sätetel ja ühenduse siduvatel õigusnormidel on esimus riigisiseste seaduste sätete suhtes, milles on ette nähtud teisiti (lõige 2), ja sellega kooskõlas tagavad parlament, Rumeenia president, valitsus ja kohtuorganid ühinemisaktist ning lõikes 2 kehtestatud sätetest tulenevate kohustuste täitmise (lõige 4).

Rumeenia karistusseadustik, artikkel 297 ametiseisundi kuritarvitamise kohta, mille kohaselt ametiisikut, kes jätab oma ametiülesannete täitmisel toimingu sooritamata või sooritab selle puudulikult ja tekitab sel viisil kahju või rikub isiku õigusi või seaduslikke huve, karistatakse 2- kuni 7-aastase vabadusekaotusega ja avalikus teenistuses töötamise keeluga; artikkel 283 kohtuvõimu kuritarvitamise kohta, mille kohaselt igäühte, kes esitab süüdistuse või kehtestab vabadust piirava kaitsemeetme või annab inimese kohtu alla, kuigi ta on tema süütusest teadlik, karistatakse 3-kuuse kuni 3-aastase vabadusekaotusega ja avalikus teenistuses töötamise keeluga.

Rumeenia kriminaalmenetluse seadustik, artiklid 488¹–488⁶, milles käsitletakse menetluse ülemäärase kestusega seotud kaebusi. Nende sätete kohaselt võib kõnealuse kaebuse esitada, paludes menetluse kiirendamist juhtudel, mil kuritegude menetlemise toiminguid ei viida läbi mõistliku aja jooksul. Pooleliolevate kriminaalasjade puhul võib selle kaebuse esitada aasta jooksul pärast kriminaalmenetluse algatamist ja selle läbivaatamine kuulub õiguste ja vabaduste kohtu pädevusse kohtuorganis, kes on pädev kohtuasja menetlema. Kui ta peab kaebust põhjendatuks, määrab kõnealune kohus tähtaja, mille jooksul peab prokurör kohtuasja jätkamise suhtes otsuse tegema, kuid ta ei saa siiski fakti- ja õigusküsimuste kohta suuniseid anda ega lahendusi pakkuda.

Seadus nr 304/2004 kohtusüsteemi korralduse kohta (legea nr. 304/2004, privind organizarea judiciară), artiklid 88¹–88¹¹, millega luuakse SIJ (nende sätete tekst on kohtuasja C-127/19 eelotsusetaotluses taasesitatud).

Valitsuse erakorraline määrus nr 90/2018 kohtusüsteemis toime pandud süütegusid uuriva osakonna tegevust reguleerivate eeskirjadega seotud meetmete kohta (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2018, privind unele măsuri pentru operaționalizarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție).

Seadus nr 303/2004 kohtunike ja prokuröride staatuse kohta (legea nr. 303/2004, privind statutul judecătorilor și procurorilor), artikli 99 punkt ș, mille kohaselt kujutab Curtea Constituțională (Rumeenia konstitutsioonikohus) otsuste järgimata jätmine endast distsiplinaarsüütegu.

Rumeenia konstitutsioonikohtu (edaspidi „RKK“) otsus nr 1039/2012, mille kohaselt on Euroopa Kohtu otsused liikmesriikide tasandil *erga omnes* siduvad.

RKK otsus nr 390/2021, mis puudutab seaduse nr 304/2004 artiklite 88¹–88⁹ ja määruse nr 90/2018 põhiseadusvastasuse kohta esitatud kaebuse tagasilükkamist, punkt 81 ning punktid 83–87 (neid osasid rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus):

„81. Rumeenia põhiseaduse erisätted käsitlevad riigisisese õiguse ja Euroopa liidu õiguse vahelist suhet artikli 148 lõigetes 2 ja 4 ette nähtud tingimustel [...]. Seega sisaldab Euroopa liiduga ühinemise klausel teise alapunktina klauslit [liidu] õigusega kooskõla kohta, mille kohaselt on kõikidel riigi ametiasutustel põhimõtteline kohustus [liidu] õigust rakendada ja kohaldada. Sama kehtib [RKK-le], kes tagab põhiseaduse artikli 148 kohaselt Euroopa õiguse esmajärjekorras kohaldamise. **Siiski ei või seda esmajärjekorras kohaldamist tõlgendada nii, et välistatakse riigi põhiseaduslik identiteet või eiratakse riigi põhiseaduslikku identiteeti, mis on sätestatud põhiseaduse artikli 11 lõikes 3 koostoimes põhiseaduse artikliga 152, mis on Rumeenia põhiseaduse sisuline identiteedikese, mida ei tohi Euroopa integratsiooni protsessis suhteliseks muuta. Selle põhiseadusliku identiteedi alusel on [RKK-l] õigus tagada põhiseaduse ülimuslikkus Rumeenia territooriumil (vt *mutatis mutandis* 30. juuni 2009. aasta kohtuotsus 2 BvE 2/08 jt, mille tegi Saksamaa Liitvabariigi föderaalne konstitutsioonikohus).** Põhiseaduse artikli 148 tekstis sisalduva kohandamisklausli kohaselt ei või Rumeenia vastu võtta õigusakti, mis on vastuolus kohustustega, mille ta endale kui liikmesriigile võttis [...], aga nendel kohustustel on kindlasti põhiseaduslik piir, mille aluseks on „riigi põhiseadusliku identiteedi“ põhimõte.“ [...]

83. Käesolev kohus leiab, et kohtul on õigus kontrollida „riigisiseste seaduste“ ehk riigisisese õiguskorra osaks oleva sätte kooskõla Euroopa õiguse sätetega põhiseaduse artikli 148 alusel, ja juhul, kui ta tuvastab vastuolu, on tal pädevus kohaldada esmajärjekorras liidu õigusnorme vaidlustes, mis mõjutavad kodanike subjektiivseid õiguseid. Igal juhul järeldab kohus, et põhiseadus viitab mõistetega „riigisiseseid seadused“ ja „riigisisene õigus“ eranditult põhiseadusest madalama tasandi seadusandlusele, kuna põhiseadus on põhiseaduse artikli 11 lõike 3 alusel säilitanud oma kõrgema hierarhilise tasandi. Seetõttu [...] **ei kehtesta põhiseaduse artikkel 148 liidu õiguse esmajärjekorras kohaldamist Rumeenia põhiseaduse ees, mistõttu ei ole riigisisesel kohtul õigust kontrollida, kas selline riigisisene õigusnorm, mida peetakse põhiseaduse artiklit 148 arvestades põhiseadusele vastavaks, on Euroopa õiguse sätetega kooskõlas.** Rumeenia õigussüsteem koosneb õigusnormidest kui tervikust, mille Rumeenia riik on vastu võtnud ning mis peavad olema kooskõlas põhiseaduse ülimuslikkuse ja seaduslikkuse põhimõttega, mis moodustavad õigusriigi põhimõtete olemuse, mis on sätestatud põhiseaduse artikli 1 lõikes 5, mille kohaselt „on Rumeenias põhiseaduse austamine, põhiseaduse ning seaduste ülimuslikkus siduvad“, arvestades, et riigi ainus seadusandlik organ on parlament ja et riiki korraldatakse vastavalt võimude – seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimu – lahususe ja

tasakaalu põhimõttele põhiseadusliku demokraatia raames. Põhiseaduslik demokraatia ei ole õigusriigis siiski abstraktne mõiste, vaid sellise süsteemi tegelik aspekt, mille raames piirab põhiseaduse ülimuslikkus selle seadusandja suveräänsust, kes peab õigusnormide koostamise protsessis ja õigusaktide vastuvõtmisel võtma arvesse mitut põhiseadusliku tasandi põhimõtet [...].

84. Käesolev kohus leiab, et Euroopa Liidu Kohus piiras otsuse 2006/928 siduvat laadi tunnustades selle tagajärgi kahest seisukohast: esiteks tuvastas ta, et otsusest tulenevad kohustused kuuluvad nende Rumeenia ametiasutuste ülesannete hulka, kes on pädevad tegema institutsionaalset koostööd Euroopa komisjoniga (kohtuotsuse punkt 177), seega poliitiliste institutsioonide, Rumeenia parlamendi ja valitsuse ülesannete hulka, ja teiseks, et kõnealuseid kohustusi tuleb vaadelda lähtuvalt ELL artiklis 4 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttest. *Mõlema seisukoha kohaselt ei või kohustused kuuluda kohtuorganitele, riigiorganitele, kellel ei ole luba teha Euroopa liidu poliitilise institutsiooniga koostööd.*

85. Seega leiab käesolev kohus, et kohtuotsuse resolutsiooni punkti 7, mille kohaselt kohtuorganil „[on] lubatud jätta omal algatusel kohaldamata riigisis[ne] õigusnorm[...]“, mis kuulub otsuse 2006/928 kohaldamisalasse ja mille puhul viimane leiab Euroopa Kohtu otsusest lähtuvalt, et see riigisisene õigusnorm on vastuolus selle otsusega või ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga“, kohaldamisele ei leidu Rumeenia põhiseaduses alust, sest nagu eelnevalt märgitud, on põhiseaduse artiklis 148 sätestatud *Euroopa õiguse esmajärjekorras kohaldamine* sellega vastuolus olevate riigisiseste sätete ees. Teisisõnu ei kujuta KJK aruanded, mis koostati otsuse 2006/928 alusel, nende sisu ja tagajärgede alusel, mis tehti kindlaks Euroopa Liidu Kohtu 18. mai 2021. aasta kohtuotsuses, endast Euroopa õiguse norme, mille esmajärjekorras kohaldamist kohus peab tunnustama, jättes riigisisese õigusnormi kohaldamata. Seega ei või riigisisest kohut asetada olukorda, milles ta peab otsustama, et kohaldab riigisisese õigusnormi asemel esmajärjekorras soovitusi, kuna KJK aruanded ei ole õigusaktid, mistõttu need ei saa riigisisese seadusandlusega vastuollu minna. Sellele järeldusele jõuab veel enam juhul, kui riigisisene õigusnorm on põhiseaduse artikli 148 sätteid arvestades riigisisese konstitutsioonikohtu poolt põhiseadusele vastavaks tunnustatud.

86. Käesolev kohus märgib lisaks, et *õigusriigi põhimõte viitab õiguskindlusele* ehk adressaatide õiguspärasele ootusele kehtivate õigusnormide tagajärgedest ja nende kohaldamise eeskirjadest, mistõttu mis tahes õiguskorra subjekt saab oma käitumise ettenähtavalt kindlaks määrata. Kui mõned kohtud jätaksid omal algatusel kohaldamata riigisiseseid sätteid, mis on nende arvates Euroopa õigusega vastuolus, siis juhul, kui teised kohtud kohaldaksid samu riigisiseseid õigusnorme, pidades neid Euroopa õigusega kooskõlas olevateks, kahjustaks see oluliselt õigusnormi ettenähtavuse kriteeriumi, mis tooks kaasa suure õigusliku ebakindluse ja õigusriigi põhimõtte kaudse rikkumise.

87. Kokkuvõttes, kuna Euroopa Liidu Kohtu 18. mail 2021. aastal kohtuasjas C-355/19 tehtud otsust ei saa pidada asjaoluks, mis võimaldaks teha kindlaks

muudatuse kohtupraktikas seoses tuvastusega, et otsus nr 2006/928/EÜ mõjutab põhiseaduslikku kontrolli, ja kaudselt seoses põhiseaduse artikli 148 rikkumisega, lükkab Curtea Constituțională (Rumeenia konstitutsioonikohus) põhjendamatu tõttu tagasi kaebuse seaduse nr 304/2004 artikli 88¹ lõigete 1–5, artiklite 88²–88⁷, artikli 88⁸ lõike 1 punktide a–c ja e ning lõike 2 ja artikli 88⁹ põhiseadusvastasuse kohta“.

Asjaolude ja põhikohtuasja lühiülevaade

1. aprillil 2020 esitas apellandi naine, RS, kuriteokaebuse, millega ta soovis, et esitataks kriminaalsüüdistus kolmele isikule, kellel oli asjas nr 1272/63/2018 kaitstud tunnistajate staatus, süüdistades neid valetunnistuse andmise kuriteos. Samas kaebuses esitas ta süüdistusi ühe kohtumeditsiinari vastu, omistades talle valetunnistuse andmise ja ametiseisundi kuritarvitamise kuriteod, ja kolme kohtuniku vastu – ühe prokuröri ning kahe kohtuniku vastu – heites esimesele ette kohtuvõimu kuritarvitamise ja ametiseisundi kuritarvitamise kuritegusid ning teisele kahele ametiseisundi kuritarvitamist.
2. Prokuröriga seoses kinnitati kaebuses sisuliselt, et ta algatas apellandi kohtuliku kaitse õigusi rikkudes kriminaalmenetlused ning nägi ette tema kohtu alla andmise valetunnistuste alusel.
3. Kohtunikega seoses väideti kuriteokaebuses, et apellatsioonimenetluse kestel rikuti RKK otsust nr 250/2019, kuna õigusliku ümberkvalifitseerimise taotlus jäeti läbi vaatamata ja selle kohta otsus tegemata, rikkudes nii kaitseõigusi.
4. Kuna see puudutas ka inimesi, kellel oli kohtuniku staatus, registreeriti kaebus SIIJ juures ja 14. aprillil 2020 algatas prokurör SIIJ juures kriminaalmenetluse, mille eesmärgiks olid Rumeenia kriminaalseadustiku artiklites 273, 283 ja 297 ette nähtud valetunnistuse andmise, kohtuvõimu kuritarvitamise ja ametiseisundi kuritarvitamise kuriteod.
5. 10. juunil 2021 esitas RS eelotsusetaotluse esitanud kohtu – Curtea de Apel Craiova (Craiova apellatsioonikohus) õiguste ja vabaduste kolleegiumile – kaebuse SIIJ-s poolelioleva kriminaalmenetluse kestuse kohta, paludes kohtul määrata tähtaja, mille jooksul peaks kohtuasja eest vastutav prokurör selle lahendama.
6. Pärast seda, kui SIIJ edastas talle taotluse alusel kriminaalmenetluse toimiku, tuvastas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kõnealune toimik sisaldab 90 faili, mis on põhiosas järgmised: kuriteokaebus ja RS-i valitud kaitsja kaudu esitatud taotlused saada teavitus kohtuasja numbri kohta, saada teavet mis tahes uurimistoimingu teostamise kohta, tutvuda toimikuga ja teha sellest paljundusi, saada vastus küsimustele, mis olid jäänud vastuseta prokuröri MR 10. juuni 2021. aasta memos, milles Curtea de Apel Craiova'l (Craiova apellatsioonikohus, Rumeenia) paluti edastada kriminaalkohtuotsus nr 1427/2019, mille tegi kaebust menetlenud kolleegium, kaks mälukaarti, mis sisaldasid kahjustatud isiku ja tema

abikaasa isikuandmeid, kahjustatud isiku RS-i karistusregistri väljavõtet ning ühte väljavõtet andmebaasist Ecris, mis puudutas toimikut nr 1272/63/2018.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühiülevaade

- 7 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab esiteks, et tema menetletavas kohtuasjas tuleb RS-i sõnastatud taotlus kas rahuldada või rahuldamata jätta. Rahuldamata jätmise korral tagastatakse toimik prokurörile kaalutluse põhjal, et mõistlikku kestust ei ole rikutud. Kaebuse rahuldamise korral peab kohus määrama tähtaja, et vaadataks läbi toimik, mis tuleb prokurörile tagastada, aga selle tähtaja järgimata jätmine ei too kaasa ühtegi õiguslikku tagajärge.
- 8 Kõnealune kohus arvab, et selleks, et teha otsus poolelioleva menetluse kohta, on vaja analüüsida riigisisest seadust, mis näeb ette SIIJ loomise ja toimimise, kriteeriume, mille Euroopa Kohus töötas välja 18. mai 2021. aasta otsuses, selleks, et otsustada, kas SIIJ tegutseb vastuolus liidu õigusega, samuti analüüsida RKK otsuse nr 390/2021 õigusmõju.
- 9 Esiteks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Rumeenia õiguses tuleneb Euroopa Kohtu otsuste siduvus kaudselt põhiseaduse artikli 148 lõigetest 2 ja 4 ning RKK kehtestas selle ka otseselt otsuses nr 1039/2012, milles ta leidis, et „[Euroopa Kohtu eel]otsused on kohustuslikud *erga omnes* kõikide liikmesriikide tasandil [...]“ ning et „Euroopa Liidu Kohtu eelotsuse õiguslikud tagajärjed on välja toodud kohtupraktikas. Seetõttu on Luksemburgi kohus leidnud, et see kohtuotsus, milles käsitletakse Euroopa liidu õigusakti tõlgendust või kehtivust, on eelotsuse küsimuse sõnastanud kohtuorganile kohustuslik, ning tõlgendus, mis moodustab tema tõlgendatud Euroopa õigusnormidega ühtse terviku, omab samuti autoriteeti ka teiste riigisiseste kohtuorganite suhtes, kes ei saa neid sätteid ise tõlgendada. Samamoodi on eelotsuste õigusmõju vahetu, mis tähendab seda, et liikmesriikide kodanikel on õigus tugineda riigisisestes kohtutes ja liidu kohtutes vahetult Euroopa õigusnormidele ka tagasiulatuvalt, mis tähendab seda, et Euroopa liidu õigusnormi tõlgendus, mis antakse eelotsusetaotluse käigus, selgitab ja täpsustab selle tähendust ja kohaldamisala alates selle jõustumisest [...]“.
- 10 Analoogselt, mis puudutab Euroopa Kohtu eelotsuste deklaratiivset laadi, tsiteerib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtu 22. septembri 2016. aasta kohtuotsuse Nokia Italia jt (C-110/15) punkti 59.
- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib Euroopa Kohtu 18. mai 2021. aasta otsuse punktides 221 ja 222 leitule viidates, et küsimus, mis tõusetub, on see, kas ta võib ka RKK otsust nr 390/2021 arvestades kooskõlas 18. mai 2021. aasta kohtuotsusega analüüsida SIIJ loomist ja toimimist puudutavaid sätteid.
- 12 Euroopa Kohtule esimese küsimuse esitamise vajadus tuleneb konfliktist 18. mai 2021. aasta kohtuotsuse ja RKK kohtuotsuse nr 390/2021 vahel ja ohust, et Rumeenia suhtes algatatakse liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlus.

- 13 Teise eelotsuse küsimusega seoses väidab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ta peab valima liidu õiguse kohaldamise vahel 18. mai 2021. aasta kohtuotsuse kohaselt ja RKK otsuse nr 390/2021 kohaldamise vahel. Kui kohtunik valib Euroopa Liidu Kohtu otsuse kohaldamise ja RKK otsuse nr 390/2021 kohaldamata jätmise, tekib oht, et tema suhtes algatatakse distsiplinaarmenetlus seaduse nr 303/2004 artikli 99 punkti 5 alusel, kuna Curtea Constituțională (Rumeenia konstitutsioonikohus) otsuste järgimata jätmine kujutab endast distsiplinaarsüütegu, ja selle distsiplinaarmenetluse raames võidakse peatada tema ametivolitused, mis võib kahjustada tema sõltumatust otsuse tegemisel.
- 14 Lisaks leiab kõnealune kohus, et RKK otsusega nr 1039/2021 viidi läbi tema pädevuste asendamine, mis kahjustab oluliselt tema otsustusvabadust, ning samuti meenutab ta selle kohta seda, mida RKK kohtunikud rõhutasid oma eriarvamuses, milles ei nõustunud RKK otsuses nr 1039/2021 heakskiidetud arvamusega.
- 15 Selle eriarvamuse kohaselt piirduakse 18. mai 2021. aasta kohtuotsuses Euroopa Kohtu pika ja väljakujunenud kohtupraktika kinnitamisega ning RKK ületas oma volitusi, kui ta andis hinnanguid Euroopa Kohtu pädevuste kohta ilma, et kohus, kes esitas talle kaebuse põhiseadusvastasuse kohta, oleks seda konkreetselt palunud.
- 16 Eriarvamuse autorid leiavad, et 18. mai 2021. aasta kohtuotsus oleks pidanud olema täiendav argument selleks, et RKK muudaks oma praktikat, aga et selle muutuse oleks igal juhul tinginud põhiseaduse tähelepanelik läbivaatamine.
- 17 Nad väidavad põhiseaduse artiklile 148 viidates lisaks, et viidatud tekst tunnustab liidu õiguse süstemaatilist esimust sellega vastuolus olevate riigisiseste sätete suhtes. Selle esimese võib tuvastada ja peab tuvastama mis tahes riigisisene ametiasutus (kohus või avalik haldusorgan).
- 18 Kohustades kõiki ametiasutusi, kaasa arvatud kohtuorganeid *tagama* Rumeenia riigi poolt Euroopa liiduga ühinemise kaudu võetud kohustuste täitmise, tagas asutaja kõigi Euroopa kodanike õiguste tõhusa õigusliku kaitse.
- 19 Samuti teise eelotsuse küsimuse kontekstis, Euroopa Kohtu kohtuasjades C-64/16 ja C-216/18 PPU tehtud otsustele viidates leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et seaduse nr 303/2004 säte, mis näeb ette distsiplinaarmenetluse algatamise ja distsiplinaarkaristuse kohtunikule, kes jätab RKK otsuse järgimata, juhtudel, mil RKK selline otsus jätab riigisisese kohtu ilma võimalusest kohaldada Euroopa Kohtu otsust, mida ta peab esimuslikuks, on vastuolus sõltumatuse tingimusega, mis on kehtestatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus koostoimes ELL artikliga 2 ja harta artikliga 47 ning Euroopa Kohtu praktikaga.
- 20 RKK asetab liidu õigusnormide kohaldamise sõltuvusse täiendavatest ja Euroopa Kohtu praktikaga vastuollu minevatest tingimustest, nagu tingimus, et need normid „peavad täitma lünga põhiseaduses“ (kohtuotsuse nr 390/2021 punkt 49) ning keelavad eelotsusetaotluse esitanud kohtul jätta kohaldamata riigisisised Euroopa liidu õigusega vastuolus olevad õigusnormid.

- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates jätab RKK endale liidu õiguse kohaldamise ainuvolitused, kuigi ta ei ole apellatsioonikohtust kõrgemalseisev kohtuorgan ja tal puuduvad liidu õiguses tunnustatud õigused, mis võimaldaksid tal sekkuda selleks, et parandada, muuta kehtetuks või kinnitada liidu õiguse kohaldamine Rumeenia tavakohtuorganite kohtunike poolt.
- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib seoses kolmanda küsimusega, et apellant heitis riigisisesele kohtule ette kriminaalmenetluse mõistliku kestuse rikkumist ja asjaolu, et ta ei ole rohkem kui aasta jooksul saanud vastuseid taotlustele, mille ta SIJ-le esitas.
- 23 Selles kontekstis peaks õiguste ja vabaduste kolleegium analüüsima kõiki selle juhtumi asjaolusid, mis tingisid kriminaalmenetluse kestuse, mida apellant peab ebamõistlikuks, sealhulgas SIJ tegevust käsitlevaid õigusakte, osakonna töökoormust prokuröride arvuga võrreldes, kohtuastet, seda, kas SIJ toimib kooskõlas 18. mai 2021. aasta kohtuotsusega, tehes kindlaks, kas osakonna tööd põhjendavad kehtivas õiguslikus raamistikus ja selle praeguses koosseisus õiglase kohtumõistmise kaalukad objektiivsed ja kontrollitavad vajadused ning kas kõnealune osakond on võimeline viima kriminaalmenetluse lõpuni, järgides kõikide isikute õigust õiglasele kohtumõistmisele, sealhulgas menetluse kestuse aspekti.
- 24 Lisaks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus otsustama, kas toimiku võib tagasi anda selleks, et kriminaalmenetlust jätkaks prokuratuuri selline osakond, kelle suhtes võib 18. mai 2021. aasta kohtuotsuse põhjal asuda seisukohale, et ta tegutseb liidu õigust rikkudes.
- 25 Analüüsi, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus peab teostama, mõjutab RKK otsus nr 390/2021, milles viimane märkis, et „riigisisel kohtul ei ole õigust kontrollida, kas riigisisene õigusnorm, mida peetakse põhiseaduse artikli 148 alusel põhiseadusele vastavaks, on kooskõlas Euroopa õiguse sätetega“.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab ühe Curtea de Apel Pitești (Pitești apellatsioonikohtus, Rumeenia) kohtuniku juhtumile, nii nagu sellele ajakirjanduses viidati, kelle suhtes justiitsministeeriumi inspektorid olid algatanud distsiplinaarmenetluse seoses väidetavate rikkumistega, mis seisnesid ametiülesannete pahauskuses või raskelt hooletus täitmises, pärast seda, kui see kohtunik leidis ühte menetluse kestuse vaidlustamise kohtuasja läbi vaadates ELL artikleid 2 ja 19, otsust 2006/928 ning 18. mai 2021. aasta kohtuotsust kohaldades, et SIJ-i „ei põhjenda õiglase kohtumõistmise kaalukad objektiivsed ja kontrollitavad vajadused ning sellel puuduvad konkreetsed tagatised, mis võimaldavad välistada esiteks mis tahes ohu, et kõnealust osakonda kasutatakse üksikute kohtunike ja prokuröride tegevuse poliitilise kontrollivahendina nii, et sellega kaasneb viimaste sõltumatuse rikkumine, ja teiseks tagavad, et selle volitusi saab teostada seoses viimastega, täites [harta] artiklitest 47 ja 48 tulenevaid kohustusi“, ning kohustasid prokurööri juhtumi lahendamise pädevusest loobuma, millest tulenevalt jäeti kohtualluvuse valiku suhtes kohaldamata seaduse

nr 304/2004 artikkel 88¹. Justiitsministeeriumi inspektorite arvates „ei puuduta Curtea de Apel Pitești (Pitești apellatsioonikohus, Rumeenia) kohtuniku omal algatusel uurimise kohustus Euroopa Liidu Kohtu 18. mai 2021. aasta kohtuotsuse tõlgendamist, vaid seda, kuidas peetakse kinni menetlusnormidest, mis on kohaldatavad menetluse kestuse kohta esitatud kaebusele“.

- 27 Sellest lähtuvalt esitab eelotsusetaotluse esitanud kohus küsimuse, kas kohtunike sõltumatuse põhimõttega on kooskõlas praktika algatada distsiplinaarmenetlus kohtuniku suhtes, kes leidis 18. mai 2021. aasta kohtuotsuse põhjal, et SIIJ-i puudutavad riigisiseseid sätteid on liidu õigusega vastuolus.

Eelotsuse kiirmenetluse taotlus ja teise võimalusena kiirendatud menetluse taotlus

- 28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub kohaldada Euroopa Kohtu põhikirja ja Euroopa Kohtu kodukorra sätteid, mis käsitlevad eelotsuse kiirmenetlust, või teise võimalusena neid sätteid, mis käsitlevad kiirendatud menetlust.
- 29 Seda taotlust põhjendatakse asjaoluga, et on olemas distsiplinaarmenetlused, mis algatati pärast Euroopa liidu õiguse ehk 18. mai 2021. aasta kohtuotsuse kohaldamist ja mis seavad suurde ohtu kohtuorganite sõltumatuse ja kohtusüsteemi stabiilsuse. Lisaks mõjutab vaidlusaluste riigisiseste sätetega tekitatud ebakindlus ELTL artikliga 267 kehtestatud kohtute koostöö süsteemi toimimist.